

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Baas in eigen brein. 'Antipsychiatrie' in Nederland, 1965-1985

Blok, G.

Publication date
2004

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Blok, G. (2004). *Baas in eigen brein. 'Antipsychiatrie' in Nederland, 1965-1985*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam]. Uitgeverij Nieuwezijds.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Voorwoord

Aan de basis van dit boek staan twee mensen: mijn promotor Marijke Gijswijt-Hofstra en Joost Vijselaar. Marijke stimuleerde vanaf mijn studietijd mijn plezier in de geschiedwetenschap en mijn intellectueel zelfvertrouwen. Ze steunde mijn opbloeiende interesse in de geschiedenis van de psychiatrie – onder meer door mij in contact te brengen met Joost Vijselaar, mijn erudiete nestor in dit fascinerende historische deelgebied. Beiden ben ik dankbaar voor hun nimmer aflatende enthousiaste en vriendschappelijke bemoediging. Tijdens het schrijven van dit proefschrift was de stimulerende en betrokken begeleiding van Marijke en mijn co-promotor Ido Weijers onmisbaar. Ik heb onze bijeenkomsten altijd als zeer plezierig ervaren; beiden veel dank.

De periode van de 'antipsychiatrie', het onderwerp van dit proefschrift, trok mijn aandacht toen ik werkte aan gedenkboeken over de psychiatrische ziekenhuizen Santpoort, Endegeest en Welterhof. Het viel me tijdens interviews met medewerkers geregeld op, dat ze uit hun stoelen opveerden als de jaren zeventig van de vorige eeuw ter sprake kwamen. Dan laaide het vuur van oude discussies over de aard van geestesziekte en de gewenste koers van de psychiatrische hulpverlening weer op. Dit wekte bij mij de belangstelling voor deze turbulente periode binnen de klinische psychiatrie.

Mede dankzij de Stichting Adhesie GGZ Midden-Overijssel – waarin het psychiatrische ziekenhuis Brinkgreven is opgegaan dat de centrale casestudy vormt in dit boek – heb ik me voor dit proefschrift nader kunnen verdiepen in deze 'antipsychiatrische' periode. Zonder de historische belangstelling en gastvrijheid van de directie en medewerkers van Adhesie was mijn onderzoek niet mogelijk geweest. Ook de medewerkers van het Instituut voor Cultuur en Geschiedenis wil ik graag bedanken voor hun steun de afgelopen jaren. Sonja van 't Hof wil ik van harte danken voor haar grondige tekstredactie. In betere handen had dit proefschrift niet kunnen zijn.

Diverse andere mensen hielpen mij de afgelopen jaren. De multi-universitaire onderzoeksgroep De Gestoorde Psyche, die zich richt op een geschiedschrijving

van de twintigste-eeuwse psychiatrische hulpverlening in Nederland, was een constante bron van interessante discussies en kennisuitwisseling. Psychiater Hans van der Ploeg gaf waardevol commentaar op de patiëntendossiers die ik bestudeerde. Ido Weijers en Ruud Abma, Karin Bakker en Henk ter Velde, Cécile aan de Stegge, Michiel Louter en Annemieke Klijn gaven me toestemming gebruik te maken van vooralsnog ongepubliceerd onderzoeksmateriaal. Peter Louter, Freek Polak en Egbert Tellegen gaven mij delen van hun verzameling oude psychiatrieliteratuur cadeau. Allen mijn hartelijke dank. Verder ben ik iedereen die delen van mijn proefschrift-in-wording becommentarieerde zeer erkentelijk: mijn ouders, Karin Bakker, Sjoerd de Jong, Jelly Louter, Harry Oosterhuis, Cécile aan de Stegge, Joost Vijselaar en in het bijzonder mijn vriend Michiel Louter, die het na vijf jaar nog niet beu was om met me te praten over de jaren zeventig in de Nederlandse psychiatrie, die nijver mijn teksten redigeerde en tot het einde van de rit een bron was van inspirerende adviezen.

Het schrijven van een proefschrift is per definitie een solistisch project, maar voor negatieve bijwerkingen als eenzaamheid en sociale isolatie ben ik de afgelopen jaren gelukkig behoed gebleven. Allereerst door de contacten met de mensen die ik in de loop van dit onderzoek heb gesproken. Aan de interviews die ik voor dit boek hield, bewaar ik veel goede herinneringen. Ik wil alle oud-medewerkers van Conolly en de andere geïnterviewden hartelijk danken voor hun gastvrijheid en hun gulheid met herinneringen en materiaal uit persoonlijke archieven. Ook zonder jullie was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Lotgenotencontact met andere promovendi, verbonden aan het Huizinga-instituut en de leerstoelgroep Nieuwste Geschiedenis, was een belangrijke bron van gezelligheid en gesprekken over de mogelijkheden en onmogelijkheden van historisch onderzoek. Met name Jeroen Blaak, Sofie Cerutti, Martijn Eickhoff, Roel Hijink, Dirk van Miert, Alicia Montoya, Ronald van Raak, Marleen Rensen en Marianne Roobol wil ik in dit verband noemen, alsmede mijn 'zusje' in de wetenschap, Annehilde van Baal. Met haar ging ik niet alleen gelijk op tijdens het schrijven van onze proefschriften, maar ook tijdens een andere, veel belangrijkere bevalling: die van onze kinderen.

Baas in eigen brein bleef ik zelf door een licht dwangmatige consumptie van de soapserie *As the world turns* – maar eerst en vooral dankzij mijn vrienden, familie en schoonfamilie. Terwijl ik me voor dit boek verdiepte in psychologische theorieën over ziekmakende relaties, werd voor mij persoonlijk bevestigd dat niets zo goed is voor de psychische gesteldheid als de warmte van vertrouwde mensen om je heen. Anna, Annehilde, Becky, Erika, Nienke, Peter, jullie aanhang en alle anderen: veel dank voor jullie vriendschap. Lieve papa en mama, heel veel dank voor alle steun en gezelligheid van nul tot nu, en voor jullie cruciale bijdrage aan de ontwikkeling van mijn historische belangstelling. Ik draag dit boek op aan mijn vriend Michiel en onze dochter, mijn allerliefste kleine pukkie Zoë: de pijlers van mijn geestelijke gezondheid.